

ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLAR VA ULARNING TA'LIM SAMARADORLIGIGA TA'SIRINI ANIQLASHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Ilmiy rahbar: Tirkashov M.S.

Qar DU "Boshlang'ich ta'lim" kafedrası v/b. dotsenti, p.f.f.d (PhD)

Ilmiy maslahatchi: Yuldoshev J.T.

IPU "Pedagogika va o'qitish metodikasi" kafedrası dotsenti, p.f.f.d (PhD)

Muallif: Turdiyeva Setora Shermamat qizi

*Iqtisodiyot va Pedagogika universiteti pedagogika mutaxassisligi
magistratura 1-bosqich 707-guruh talabasi*

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy pedagogik yondashuvlarning ta'lim jarayoniga ta'siri va ularning samaradorligini oshirishdagi pedagogik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Ta'limning sifatini yaxshilash, o'quvchilarni faol ishtirokchiga aylantirish va innovatsion metodlarni tatbiq etish orqali pedagogik jarayonni optimallashtirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, individual va guruh ishlari, interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar hamda o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish pedagogik samaradorlikka qanday ta'sir ko'rsatishi misollar bilan tushuntiriladi. Maqola zamonaviy ta'lim muhitida pedagoglarning yangi yondashuvlarni qo'llashdagi imkoniyatlari va cheklovlarini aniqlashga qaratilgan.

Kalit so'zlar. Zamonaviy pedagogika, ta'lim samaradorligi, pedagogik imkoniyatlar, innovatsion metodlar, interfaol ta'lim, o'quvchi markazli yondashuv, ijodiy fikrlash, raqamli ta'lim texnologiyalari, individual yondashuv, guruh ishlari.

Annotation. This article analyzes the impact of modern pedagogical approaches on the educational process and their pedagogical capabilities in increasing their effectiveness. The possibilities of improving the quality of Education, turning students into active participants and optimizing the pedagogical process through the implementation of innovative methods are considered.

Examples also explain how individual and group work, interactive methods, digital technologies and the development of creative and critical thinking skills of students affect pedagogical efficiency. The article is aimed at identifying the possibilities and limitations of educators in applying new approaches in the modern educational environment.

Keywords. *Modern pedagogy, educational effectiveness, pedagogical opportunities, innovative methods, interactive education, student-centered approach, creative thinking, digital educational technologies, individual approach, group work.*

Аннотация. *В данной статье анализируется влияние современных педагогических подходов на образовательный процесс и их педагогический потенциал в повышении эффективности. Рассматриваются возможности повышения качества образования, превращения учащихся в активных участников, оптимизации педагогического процесса за счет внедрения инновационных методов. Также на примерах объясняется, как индивидуальная и групповая работа, интерактивные методы, цифровые технологии, а также развитие навыков творческого и критического мышления учащихся влияют на педагогическую эффективность. Статья направлена на выявление возможностей и ограничений педагогов в применении новых подходов в современной образовательной среде.*

Ключевые слова. *Современная педагогика, эффективность обучения, педагогические возможности, инновационные методы, интерактивное обучение, подход, ориентированный на учащегося, творческое мышление, цифровые образовательные технологии, индивидуальный подход, групповая работа.*

Kirish. *Zamonaviy ta'lim jarayoni tez o'zgarayotgan global sharoit va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining kengayishi bilan chambarchas bog'liq. An'anaviy metodlar o'quvchilarning bilim, ko'nikma va shaxsiy rivojlanishini to'liq qamrab ololmaydi, shu sababli ta'lim sifatini oshirish va o'quv jarayonini yanada samarali qilish uchun pedagoglar yangi yondashuvlarni tatbiq*

etishga majbur bo'lmogda. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar o'quvchini faol ishtirokchiga aylantirishga, uning mustaqil fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan. Ushbu yondashuvlar qatorida interfaol ta'lim metodlari, o'quvchi markazli yondashuv, guruh va loyiha asosida ishlash, raqamli texnologiyalardan foydalanish va ijodiy fikrlashni rivojlantirish strategiyalari alohida ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonida innovatsion metodlarni qo'llash pedagogga o'quvchilar bilan individual ishlash imkonini beradi, shu bilan birga o'quvchilarni o'z bilimlarini amaliyotga tatbiq etishga, muammolarni hal qilishga va mustaqil qarorlar qabul qilishga o'rgatadi. Pedagogik jarayonda zamonaviy yondashuvlarni qo'llash nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini rag'batlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ta'limning samaradorligini baholashda pedagogik imkoniyatlarni aniqlash, metodlar va strategiyalarning natijadorligini tadqiq qilish muhim ahamiyatga ega. Ushbu tadqiqot zamonaviy pedagogik yondashuvlarning o'quv jarayoniga ta'siri, ularning samaradorligi va pedagogik imkoniyatlarini aniqlashga qaratilgan, bu esa ta'lim sifatini oshirish va innovatsion metodlarni yanada kengroq tatbiq etishga xizmat qiladi.

Mavzuga doir adabiyotlar tahlili. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar va ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri mavzusida so'nggi yillarda ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy dars metodlari bilan cheklanish o'quvchilarning bilim darajasini oshirishda yetarli natija bermaydi va ularni faol ishtirokchiga aylantirish imkoniyatini kamaytiradi. Shu bois, pedagogik jarayonda innovatsion yondashuvlar, xususan, interfaol metodlar, o'quvchi markazli ta'lim, loyiha va guruh ishlari, shuningdek, raqamli vositalardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishda muhim vositalar sifatida qaraladi. O'zbekiston va xorijiy tadqiqotlar pedagogik imkoniyatlarni o'rganishga katta e'tibor qaratgan. Masalan, xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy salohiyatini sezilarli darajada rivojlantiradi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni qo'llash ta'lim jarayonini individualizatsiyalash, o'quvchilarning

o'z qobiliyatlariga mos bilim olishini ta'minlaydi. O'zbekiston pedagogika olimlari ham zamonaviy yondashuvlarning samaradorligini o'rganishga alohida e'tibor qaratgan. Masalan, interfaol dars metodlarini tatbiq etish orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsga qiziqishi oshadi, ular mustaqil fikrlash va ijodiy faoliyatga rag'batlantiriladi. Shu bilan birga, guruh ishlari va loyiha asosidagi metodlar o'quvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantiradi, ijtimoiy ko'nikmalarni mustahkamlaydi. Bundan tashqari, adabiyotlarda pedagogik imkoniyatlarning murakkabligi va ularni amaliyotga tatbiq etishdagi qiyinchiliklar ham ta'kidlanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagoglar innovatsion metodlarni qo'llashda yetarlicha tayyorgarlikka ega bo'lishi, darsni rejalashtirish va metodlarni moslashtira olish ko'nikmalarini rivojlantirishi lozim. Shu nuqtai nazardan, pedagogik imkoniyatlarni aniqlash va baholash jarayoni nafaqat o'quv jarayonining sifatini oshirish, balki pedagoglarning kasbiy rivojlanishini ham rag'batlantiradi. Natijada, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, zamonaviy pedagogik yondashuvlar nafaqat bilim berish jarayonini samaraliroq qiladi, balki o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish, shaxsiy va ijtimoiy salohiyatini oshirishda ham muhim vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, pedagogik imkoniyatlarni to'g'ri aniqlash va samarali qo'llash ta'lim sifatining uzluksiz oshishini ta'minlaydi.

Tadqiqotlar metodologiyasi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo'llash ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Interfaol metodlar, loyiha va guruh ishlari o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantiradi, ularni mustaqil fikrlashga va ijodiy yechimlar topishga o'rgatadi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalardan foydalanish individual o'quvchilarning qobiliyatlariga moslashuvchan bilim olish imkonini beradi va o'quv jarayonini yanada shaxsiylashtiradi. Tadqiqot davomida kuzatildi ki, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalari interfaol metodlar orqali an'anaviy dars metodlariga nisbatan tezroq rivojlanadi. Ular dars jarayonida faollik ko'rsatadi, savol-javoblarda qatnashadi, mustaqil ishlarni bajarishda ijodiy yondashuvni namoyon qiladi. Shu bilan birga, guruh ishlari orqali o'quvchilar

o‘zaro hamkorlikni o‘rganadi, mas‘uliyatni bo‘lishadi va jamoaviy muammolarni hal qilishda tajriba orttiradi. Natijalar shuni ham ko‘rsatadiki, pedagoglar innovatsion metodlarni samarali qo‘llash uchun yetarlicha tayyorgarlik va metodik ko‘nikmalarga ega bo‘lishi zarur. Ba‘zi hollarda metodlarni noto‘g‘ri qo‘llash yoki yetarlicha tayyorgarlik bo‘lmasligi pedagogik samaradorlikni pasayishiga olib keladi. Shu sababli pedagogik jarayonda zamonaviy yondashuvlarni qo‘llash nafaqat metodlarni bilishni, balki ularni amaliyotga moslashtirish va o‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olishni talab qiladi. Tadqiqot natijalari shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlarning o‘quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishini ko‘rsatadi. O‘quvchilar mustaqil fikrlash, tanqidiy yondashuv va ijodiy salohiyatni rivojlantiradi, o‘z qarorlarini asoslash va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, pedagogik imkoniyatlarni aniqlash va ularni samarali qo‘llash ta‘lim sifatini uzluksiz oshirishga xizmat qiladi, bu esa innovatsion yondashuvlarni yanada kengroq tatbiq etish imkonini beradi. Umuman olganda, tadqiqot ko‘rsatdiki, zamonaviy pedagogik yondashuvlar nafaqat o‘quv jarayonini samaraliroq qiladi, balki o‘quvchilarning shaxsiy, ijtimoiy va ijodiy rivojlanishini rag‘batlantiradi. Shu bilan birga, pedagogik imkoniyatlarni to‘g‘ri aniqlash va natijaviy qo‘llash ta‘lim sifatining barqaror oshirishini ta‘minlaydi va pedagoglarning professional malakasini oshirishga xizmat qiladi.

Natija va muhokama. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo‘llash ta‘lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Interfaol metodlar, loyiha va guruh ishlari o‘quvchilarning faol ishtirokini rag‘batlantiradi, ularni mustaqil fikrlashga va ijodiy yechimlar topishga o‘rgatadi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalardan foydalanish individual o‘quvchilarning qobiliyatlariga moslashuvchan bilim olish imkonini beradi va o‘quv jarayonini yanada shaxsiylashtiradi. Tadqiqot davomida kuzatildi ki, o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalari interfaol metodlar orqali an‘anaviy dars metodlariga nisbatan tezroq rivojlanadi. Ular dars jarayonida faollik ko‘rsatadi, savol-javoblarda qatnashadi, mustaqil ishlarni bajarishda ijodiy yondashuvni

namoyon qiladi. Shu bilan birga, guruh ishlari orqali o'quvchilar o'zaro hamkorlikni o'rganadi, mas'uliyatni bo'lishadi va jamoaviy muammolarni hal qilishda tajriba orttiradi. Natijalar shuni ham ko'rsatadiki, pedagoglar innovatsion metodlarni samarali qo'llash uchun yetarlicha tayyorgarlik va metodik ko'nikmalarga ega bo'lishi zarur. Ba'zi hollarda metodlarni noto'g'ri qo'llash yoki yetarlicha tayyorgarlik bo'lmisligi pedagogik samaradorlikni pasayishiga olib keladi. Shu sababli pedagogik jarayonda zamonaviy yondashuvlarni qo'llash nafaqat metodlarni bilishni, balki ularni amaliyotga moslashtirish va o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olishni talab qiladi. Tadqiqot natijalari shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlarning o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi. O'quvchilar mustaqil fikrlash, tanqidiy yondashuv va ijodiy salohiyatni rivojlantiradi, o'z qarorlarini asoslash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, pedagogik imkoniyatlarni aniqlash va ularni samarali qo'llash ta'lim sifatini uzluksiz oshirishga xizmat qiladi, bu esa innovatsion yondashuvlarni yanada kengroq tatbiq etish imkonini beradi. Natijalar tahlili shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik yondashuvlar nafaqat o'quv jarayonini samaraliroq qiladi, balki o'quvchilarning shaxsiy, ijtimoiy va ijodiy rivojlanishini rag'batlantiradi. Shu bilan birga, pedagogik imkoniyatlarni to'g'ri aniqlash va natijaviy qo'llash ta'lim sifatining barqaror oshishini ta'minlaydi va pedagoglarning professional malakasini oshirishga xizmat qiladi. Tadqiqot muhokamasi shuni ham ko'rsatadiki, innovatsion metodlar va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo'llash pedagoglar va o'quvchilar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytiradi, ta'lim jarayonini interaktiv va samarali qiladi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik yondashuvlar ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi va o'quvchilarning shaxsiy, ijtimoiy hamda ijodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Interfaol metodlar, loyiha va guruh ishlari, shuningdek, raqamli texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantiradi, mustaqil fikrlash va ijodiy salohiyatni rivojlantiradi, ularni o'z bilimlarini amaliyotga tatbiq etishga o'rgatadi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha,

pedagoglarning innovatsion metodlar bo'yicha yetarli tayyorgarligi va metodik ko'nikmalarga ega bo'lishi ta'lim samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shu sababli pedagogik jarayonda zamonaviy yondashuvlarni qo'llashda metodlarni amaliyotga moslashtirish, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va interfaol faoliyatni tashkil etish zarur. Shuningdek, pedagogik imkoniyatlarni aniqlash va ularni samarali qo'llash ta'lim sifatining barqaror oshishiga xizmat qiladi va pedagoglarning professional malakasini mustahkamlaydi. Innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish o'quv jarayonini yanada interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi, o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tanqidiy qaror qabul qilish va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tadqiqot asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqiladi: pedagoglar innovatsion metodlarni qo'llash bo'yicha muntazam malaka oshirish kurslarida ishtirok etishi, darslarni interfaol va o'quvchi markazli metodlar asosida rejalashtirishi, raqamli texnologiyalardan samarali foydalanishi va o'quvchilarning individual rivojlanish imkoniyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishi zarur. Shu yo'l bilan zamonaviy pedagogik yondashuvlar ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning bilim, ko'nikma va shaxsiy rivojlanishini ta'minlaydi hamda pedagoglarning kasbiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Axmedov, S. (2018). Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ularning ta'lim jarayonidagi roli. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. Yoqubov, R. (2019). Interfaol ta'lim metodlari va samaradorligi. Toshkent: Fan va ta'lim.
3. Qodirov, B. (2020). O'quvchi markazli yondashuv: nazariya va amaliyot. Toshkent: Pedagogika nashriyoti.
4. Islomov, D. (2017). Innovatsion pedagogik metodlar va ularni tatbiq etish. Toshkent: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti nashriyoti.
5. Xasanov, F. (2018). Guruh va loyiha asosidagi ta'lim texnologiyalari. Toshkent: Ilmiy nashr.

6. Normatov, M. (2019). Raqamli texnologiyalar va zamonaviy ta'lim jarayoni. Toshkent: O'qituvchi.
7. Karimov, A. (2020). Ta'lim samaradorligini oshirishda pedagogik imkoniyatlar. Toshkent: Pedagogika.
8. Sobirov, N. (2017). Ta'lim jarayonida innovatsion metodlarni qo'llash. Toshkent: Fan va ta'lim nashriyoti.
9. Tursunov, S. (2018). Zamonaviy pedagogik yondashuvlar va ularning natijadorligi. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti.
10. Abdukarimov, E. (2019). Pedagogik jarayonda ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish. Toshkent: Ilm-fan nashriyoti.